

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HVAR 8 DAG

5TE ÅRG.

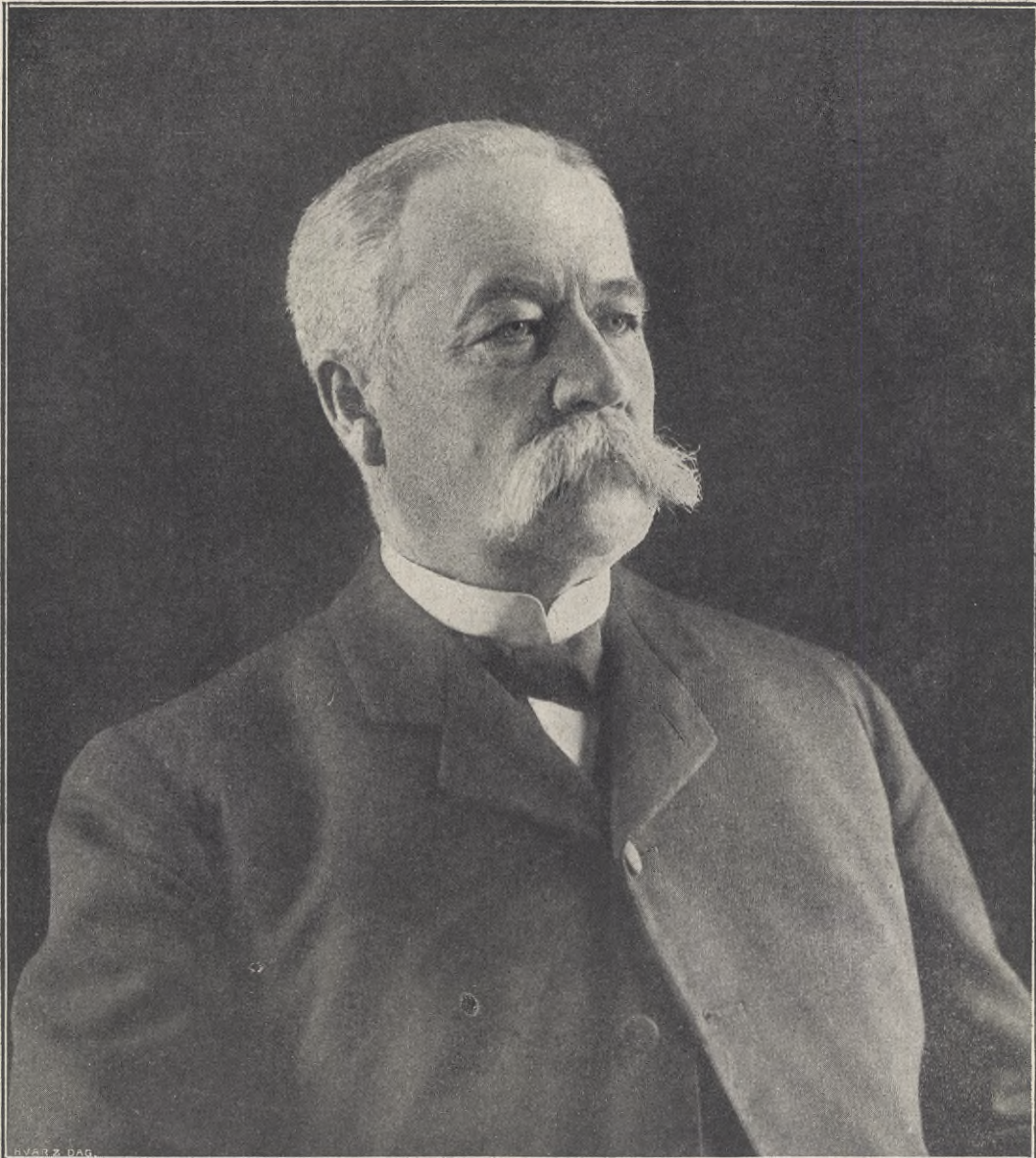
DEN 5 JUNI 1904.

N° 36

Återgifvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes.

INNEHÅLL: Oscar Wilhelm Odelberg. — Apropos Köpenhams k. teaters Stockholmsbesök. — Vandringsbibliotek. — Bilder från Skansen och de norska besöken i Stockholm. — Bilder från krigsskådeplatsen. — Sverige å St Louisutställningen. — Gossar blå under Dannebrogen. II. — Veckans porträttgalleri. — De sceniska artisternas Garden Party. — Kapplöpningarna i Stockholm.

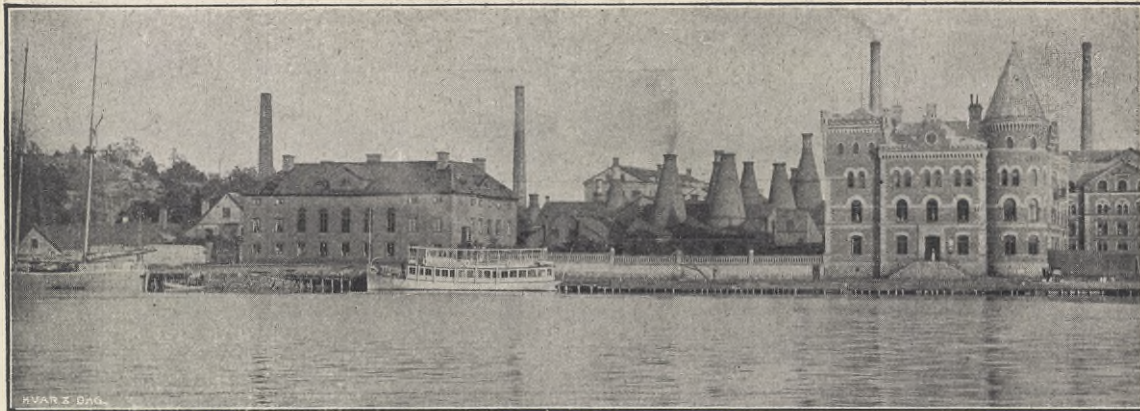
F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI. GÖTEBORG. 1904.

HVAR 8 DAGS STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

OSCAR WILHELM ODELBERG.
DISPONENT FÖR GUSTAFSBERGS PORSLINSFABRIK.

GUSTAFSBERG: Vy af porslinsfabrikerna från sjösidan.

Kilobé: Kon. A.-B. Bengt Sjöfverparre SÖlm.—739.

Sextio år fyllde den 25 maj disponenten för Gustafsbergs porslinsfabrik, ett af Sveriges allra största industriella etablissement, f. löjtnanten Oscar Wilhelm Odelberg. Son af godsägaren Axel Odelberg på Enskede och dennes maka, f. Frisenheim, blef O. stud. i Uppsala 1863 och följande år underlöjtnant vid Södermanlands regemente. Från juli 1865 till augusti 1866 vistades den unge mannen i Skotland, Frankrike och Tyskland för språk- och landbruksstudier. 1889 blef han disponent vid Gustafsbergs porslinsfabrik, som under hans ledning nått en storartad blomstring.

O., hvilken 1873 som löjtnant tog afsked från regementet, har haft och innehar en mängd förtroendeuppdrag. Han valdes sålunda 1873 till landtingsman, blef 1878 led. af Stockholms läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott och vidare led. af Stockholms läns sparbank. Sedan 1884 har O. säte i Första kammaren och han var 1886—93 led. af statsutskottet samt är sedan 1893 riksgäldfullmäktig. 1883—87 arbetade O. i arbetareförsäkringskommittén, blef 1886 fullmäktig i Allm. brandförsäkringsverket för byggnader å landet, 1888 v. ordf. i Stockholms läns landsting och, för att nämna ytterligare några saker, efter hand led. i Serafimerlasarettsdirektionen, ordf. i centralkommittén för hemslöjdens befrämjande inom Stockholms län, ordf. i Stockholms läns brandstodsbolag, o. s. v. En lång och synnerligen hedrande meritlista! Själflklart är, att O. innehar flera ordensutmärkelser.

Som styresman för Gustafsbergs porslinsfabrik har O. gjort sig i ovanlig grad förtjänt af landets tacksamhet. Ty om också Rörstrand genom sin anciennitet och sina på gamla goda traditioner byggda tillverkning, som utvecklats på ett så modärnt och utmärkt sätt, vunnit världsrykte, har dock det långt yngre Gustafsberg äfvenledes vunnit insteg på världsmarknaden och intager också i konstindustriellt hänseende en hög plats.

Gustafsberg är, som bekant, belägen på Värmdön, i Stockholms omgivning, vid den mellan Farsta och Ormingelanden inskjutande Farstaviken, i en synnerligen naturskön trakt, dit turisterna ofta fara.

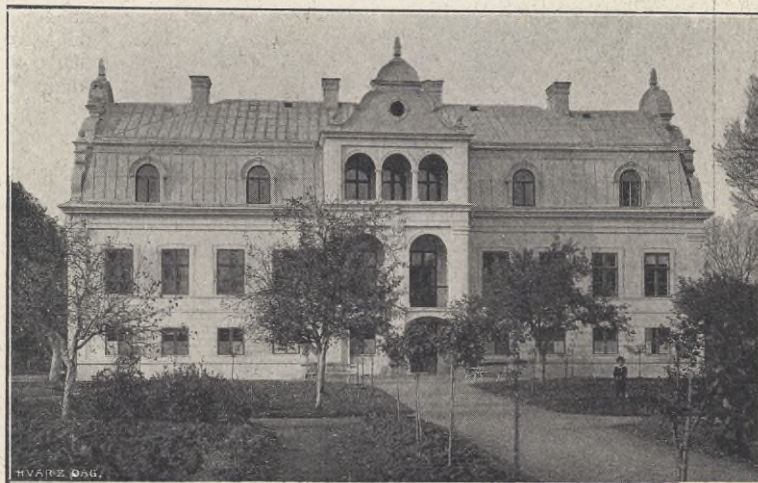
Fabriken anlades 1827 af gross-

handl. J. H. Öhman och kommerserådet J. O. Wennberg, som beaktade traktens rika vattentillgång. Experimenten blefve emellertid dyrbara, och ett bolag bildades. Ett nytt bolag öfvertog i sin tur 1838 rörelsen, 1850 öfverläts affären till firman Godenius & komp. och 1875 såldes den till Aktiebolaget Gustafsbergs fabriks intressenter.

Ett flertal egendomar inköptes nu, och affären utvecklade sig snabbt. Till 1855 hade blott fajans tillverkats, men sedan började man med "Ironstone China", och 1862 pariantillverkningen först i marknaden. 1864 utsändes för första gången äkta porslin, 1872 började man med eldfast tegel, o. s. v. Tillverkningsvärdet, som 1869 uppgick till omkring en half million kronor, hade 1903 stigit till icke mindre än 2 millioner kronor.

Utrymmet tillåter oss icke att lämna någon närmare beskrifning öfver fabriksbyggnaderna, som bildade en storartad komplex. Fabriken har sin egen ångbåtsflotta, som äfven besörjer trafiken mellan staden och skärgården. På platsen äro bofasta ett par tusen personer, hvartill kommer ett antal tillfälliga arbetare. Särkildt bekanta äro de präktiga bostäderna för arbetare.

Till sist några ord om själfva beskaffenheten af

GUSTAFSBERG: Disponentbostaden, Farsta.

Kilobé: Bengt Sjöfverparre.

GUSTAFSBERG: Kyrkan och skolhuset.

Kliché: Kem. A.-H. Bengt Sjöforsparre Sklm—Gbg.

tillverkningen. Bland Gustafsbergs enklare saker, t. ex. de billiga serviserna, påträffas många verkligt smakfulla mönster, betydligt öfverlägsna hvad utlandet bjuder på i samma väg. Bland lyxartiklarne lägger man bland annat märke till imitationerna af Wedgwoodporslinet, med hvita, upphöjda figurer på blå, blågrå eller annan färg. De i parian utförda figurerna efter antika eller moderna skulpturer äro likaledes välkända. Duktiga artistiska krafter har Gustafsberg under de senare åren haft i hr Gunnar G:son Wen-

nerberg, som bland annat komponerat föremål i sgrafitto, mycket hemtrefliga saker, och hr G. Neujd, hvilken har en originell om också väl robust formgivning. Ja, till och med prins Eugen har vid Gustafsberg låtit utföra egna kompositioner, t. ex. helhvita blomkrukor, som i all sin enkelhet verka synnerligen nobelt. En för konstindustri i allmänhet intresserad person har mycket att studera i Gustafsbergs stora utställningslokal vid Carl XII:s torg i Stockholm.

APROPOS KÖPENHAMNS K. TEATERS STOCKHOLMSBESÖK.

Efter porträtt af Fotograf Georg Lindström, Köpenhamn.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

FRU BETTY HENNINGS.

vägen för den individuella begåfningen. Den fortlever ännu där, liksom den gör på Théâtre Français i Paris. Ett urval bland Den kungliga teaterns i Köpenhamn förnämsta artister har under skådespelaren d:

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

D:R KARL MANTZIUS.

EMIL POULSEN som »Jeppe» (X) och H. HOFFMAN som »Skomakaren».

Mantzius ledning anländt till Stockholm och började där här om dagen en serie föreställningar. När detta skrives, hade sejouren ännu icke gått af stapeln, men förvisso ha danskarne haft och ha framgång hos oss. Därför borge sådana namn som Olaf Poulsen — Phisters lärjunge och arftagare i många roller, bl. a. som Jeppe på berget —, om hvilken H. 8 D. för icke länge sedan innehöll en särskild artikel, d:r Mantzius, Jerndorff m. fl. och på fruntimmersidan fru Betty Hennings, som endast behöft tala ett

Kliché: Bengt SJÖFORSARRE
FRU S. WALLÉN som Nille.

världsspråk för att vara en världsberömd celebritet. H. 8 D. har också förut utförligt skildrat denna stora skådespiskas fina och noga beräknade konst.

Stockholm besöktes i fjol vår af Kristiania Nationalteater, och nu i år har Köpenhamns kongelige theater velat visa hur den värdar den heliga elden på Thalias altare. Männe icke snart tiden är inne för de svenska sceniska artisterna att besöka grannländerna. Tyvärr befinner sig Dramatiska teatern i Stockholm i ett splittringstillstånd, men ifall en gemensam turné företogs af artister därifrån och från dir. Ranits sällskap, skulle både en värdig repertoar och ett värdigt utförande kunna erhållas. Sverige dröjer än, men icke allför länge, må vi hoppas! O. R.

»UPPVAKNANDET»: Scen ur »Jeppe på berget». Emil Pouison som »Jeppe».

Kliché: Bengt SJÖFORSARRE
KARL MANTZIUS
i »Figurantinden».

VANDRINGSBIBLIOTEK.

Utsändandet af vandringsbibliotek är ett af de bästa medlen till att väcka intresse för läsning och att tillfredsställa detta intresse där det redan förefinnes, men böcker på grund af befolkningens fattigdom eller de stora afstånden äro sällsynta och svåra att anskaffa. Vandringsbiblioteken bestå af 50—60 band af olika innehåll, mest skönlitteratur men äfven populära arbeten i historia och naturvetenskap, sociala frågor och praktiska fack, exempelvis landbruksskrifter. Synnerligen omtyckta äro och reseskildringar och lefnads-teckningar. Böckerna äro inrymda i ett litet träskåp, som sändes såsom fraktgodis, och i hvilket böckerna stå uppställda på sina hyllor, färdiga att utan föregående uppackning genast lånas ut sedan rekvisiten mottagit biblioteket. — Bilden i detta nummer af H. 8 D. visar de 6 vandringsbibliotek, som kungl. järnvägsstyrelsen beställt hos Folkbildningsförbundet i Stockholm, och hvilka skola cirkulera på de platser, där staten utför järnvägsbyggnadsarbeten. Folkbildningsförbundet har själf ej mindre än 23 bibliotek, som äro mycket eftersökta och för ett pris af 3 kr. i månaden uthyras till föreläsningföreningar, fackföreningar, enskilda arbetsgifvare, regementen m. fl. För närvarande befinna sig ett par af Folkbildningsförbundets vandringsbibliotek på Gotland, dit de rekvisiterats af de där mobiliserade truppers befälhavare. Nyttan af dylika bibliotek har uppmärksamrats af flera landsting, åt hvilka Förbundet upprättat vandringsbibliotek, som vanligtvis pläga öfverlämnas till folkhögskolorna, hvilka ha deras kringlämnande om hand.

Bibliotek som de här beskrifna uthyras äfven af Centralbyrån i Göteborg för populärvetenskapliga föreläsningar (13 st.), föreningen Verdandi i Uppsala, Sällskapet för nykterhet och folkuppföstran i Stockholm, flera föreningar såsom nykterhetssällskap m. fl.

I utlandet där man ägnat större uppmärksamhet åt folkbibliotekens betydelse än hos oss, och där de (främst i Förenta staterna) ingå såsom ett viktigt led

Klubb: Renat Sjöfverparre.

DE 6 VANDRINGSBIBLIOTEK K. JÄRNVÄGSSTYRELSEN
BESTÄLLT HOS FOLKBILDNINGSFÖRBUNDET.

i undervisningsväsendet samt åtnjuta rikliga stats- och kommunala bidrag, ha äfven vandringsbiblioteken vunnit stor spridning. I Tyskland har ett enda sällskap (Die Gesellschaft für Verbreitung von Volksbildung) ensamt nära 800 vandringsbibliotek! I Danmark har staten själf upprättat ett antal dylika, som handhafvas af Statens komité til Understøttelse af Folkebogsamlinger. Då vi till nästa riksdag ha att vänta kungl. proposition om anslag till folkbibliotek,

är det att hoppas på ett uppsving inom denna gren af folkupplysningen. Närmast blir det de gamla sockenbiblioteken och därmed jämförliga boksamlingar som komma i åtanke. Men vandringsbiblioteken ha också sin mission att fylla, särskildt i norra Sverige med sin glesa och fattiga befolkning, där de uppför äldralarna vandrande boksamlingarna kunde sprida bildning och väcka andliga intressen och sålunda bidra till det nationella samlingsarbetet som pågår däruppe.

A. H—h.

H. 8 D. Die STOCKHOLMSPHOTOGRAF.

INTERIÖR FRÅN FOLKBILDNINGSFÖRBUNDET.

Klubb: Renat Sjöfverparre.

BILDER FRÅN
SKANSEN OCH DE NORSKA BESÖKEN I STOCKHOLM.

HVAR 8 DAGS FOTOGRAF I STHLM.

BILDER FRÅN VÅRFESTEN Å SKANSEN: 1. Kronprinsen bevisar festen 2. »Länsman» och »brandvaktin» utlyser festen. 3. Nämndemansgården i Söråker.

Klöhn & Kem. A.-B. Bengt Sjöfversparre Sthlm—Gbg

Skansens i Stockholm vårfest har ägt rum och i år bjudit på en hel del nya saker utom den vanliga marknaden. Den sörmländska socknen Söråker och dess nämndemansgård, med tidpunkten förlagd till början af 1800-talet, utgjorde i år den röda tråden i festen. Men det var icke blott genuint svenska bönder och herrskapsfolk, som uppenbarade sig på platsen, utan ett brokigt zigenarfölje lifvade äfven taflan. Unga djäknar drogo likaledes omkring och spelade i går-

darne, ett kringresande teatersällskap utförde en ryssansvärd tragedi, och under fru Arne Garbogs ledning visade medlemmar af Folkdansens vänner gamla Färodanser under afsjungande af åldriga folkvisor. Ty dessa hörde ursprungligen ihop med vissa danser. Norrmannen hr Jon Dahle utförde sitt lands folkdanser, och öfverallt var det upptåg och skämt i långa banor. Skansens vårfester äro alltid muntra och gouterade.

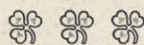
HVAR 8 DAGS FOTOGRAF I STHLM.

FOLKVISEDANS Å SKANSEN: Fru Arne Garborg leder de gamla Färodanserna.

Klöhn & Kem. A.-B. Bengt Sjöfversparre Sthlm—Gbg

En norsk vecka kan man säga, att den föregående veckan var i Stockholm. Genom föreningen Brödralfolkens väls försorg fingo en del norska skolbarn under ett par dagars tid besöka den svenska hufvudstaden, och vår fotografi visar den unga skaran jämte de svenska värdarna under besöket på Skansen.

Vidare anlände till hufvudstaden Kristiania Haandværkeres Sangforening under ledning af hr *Ivar Holter*, den berömda kompositören, och gaf flera konserter, både inom och utomhus. Man kan icke annat än glädjas öfver, när förbrödringen mellan de båda folken tillgår på ett dylikt naturligt sätt.

HVAR 8 DAGS STOCKHOLMSFOTOGRAF.

NORSKA SKOLBARN, JÄMTE DERAS VÄRDAR, Å SKANSEN.

Klisché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre Skån—Gbg.

Efter porträtt.

KRISTIANIA HAANDVÆRKERES SANGFORENING under anförande af kompositören *Ivar Holter* (X).

Klisché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre Skån—Gbg.

BILDER FRÅN KRIGSSKÅDEPLATSEN.

JAPANERNA FÖRSÖKA ATT RESA DET FÖRÖLYCKADE RYSKA KRIGSFARTYGET VARIAG I HAMNEN VID CHEMULPO. Kliché: Kem. A.-B. Besat. Nilsensvarre, Sthm—Gbg

RYSKA TRUPPER VID LJAORYANG. Tvänne bilder efter fotografier tagna vid Ljaoyang den 16 april, visande ryskt fältartilleri och ammunitionsvagnar. Kliché: Kem. A.-B. Besat. Sjöförsvars Sthm—Gbg
Efter fotografier.

SVERIGE Å S:T LOUIS-UTSTÄLLNINGEN.

I vårt senaste nummer visade vi den svenska byggnadens yttre och bringa nu några bilder tagna den dag då villan öppnades för allmänheten. Den har vunnit stort erkännande, och lär, trots dess från traditionell expositionsgrannlåt helt fria, anspråkslösa men ändå förnäma yttre, väcka stor uppmärksamhet. Och Sveriges deltagande är, ehuru mycket begränsadt, i hög grad uppskattadt; dess konst- och skolafdelningar anses bland det yppersta inom sina respektive områden, utställningen har att bjuda på.

Å gruppportretten igenkänns (herrarna i hög hatt, räknadt från höger å bilden): Svenske pastorn i S:t Louis, Carl Renhard, C. A. Ekström, Charles W. Kohlsaat, — som intresserade Sverige för deltagande i denna utställning —, Major J. C. Ockersen, Arkitekt F. Boberg, Ing. J. Norén och herr E. Lindblad.

INTERIÖR FRÅN SVENSKA VILLAN.

INGÅNGEN TILL SVENSKA VILLAN.

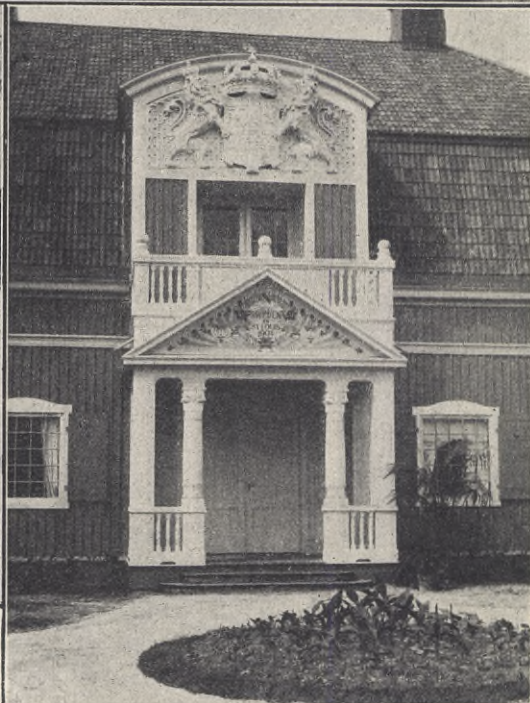

Foto. Rahmn, Lund.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfvermarre S:t Louis.

S:T LOUIS-KÖREN, den från Lund utgående studentkören, hvilken vid konserterande i Stockolm och annorstädes före afresan, vunnit rikliga loford. 1. Anföraren, kapellmästaren Berg. 2. Operasångaren John Forsell.

NÅGRA INTERIÖRER AF SVENSKA UTSTÄLLNINGEN I S:T LOUIS.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre, Skåm—Öby

1. Ingången till Svenska afdelningen. 2. Tekniska skolan i Stockholm. 3. Nääs slöjdseminarium. 4. Skolrum. I katedern läraren herr Carl Lidman och stående herr Stein.
5. Skolgossars slöjdafdelning.

GOSSAR BLÅ UNDER DANNEBROGEN. II.

För HVAR 8 DAG af Major *Gustaf Envall*.

Från majoren i armén Gustaf Envall — känd särskildt som genial uppfinnare och konstruktör på militärteknikens område — har vår tidskrift, jämte den ännu i ovanlig grad krye och rörlige 83-åringens helt nyligen tagna porträtt, haft nöjet på begäran mottaga nedanstående skildring öfver hans fältlif som svensk frivillig under Dannebrogen 1848—49.

Som student i Uppsala, Upplands nation, deltog jag i det stora Skandinaviska studentmötet i Köpenhamn 1845 och var således med i "Ridehuset" då Orla Lehmann tog löfte af Nordens studenter, att de med lif och blod skulle försvara den skandinaviska idén, om yttre våld mot densamma höjdes. Jag hade absolverat min examen för inträde i rikets räkenskapsverk och tjänstgjorde bl. a. i Rikets ständers bank när kriget i Slesvig 1848 bröt ut. Jag tänkte på mitt löfte och beslöt att genast resa ned, taga muskötén på axeln och ställa mig i de danska leden.

Den 1 juni 1848 lämnade jag Stockholm ombord å ångfartyget "Svithjod". Bland passagerarne voro flera andra unge män, hvilka liksom jag ämnade som frivillige deltaga i kriget. Jag minnes särskildt löjtnanterna greve Löwen (sedan öfverste för Nerikes husarer) och Theodor Adelswärd (sedan stor godsägare) samt studenterna Edholm (sedan gymnastikdirektör i Göteborg), Thorsten Weman (sedan järnvägsingeniör och till sist fabriksidkare, äfvenledes i Göteborg), samt Ångström (sedan professor vid Tekniska högskolan i Stockholm). Den 5 på eftermiddagen anlände vi till Köpenhamn. De svenskar, som ej förut voro militärer, måste genomgå rekryt-skolan, som började den 8 och slutade den 19 juli. I mina anteckningar från 1848 är om denna tid i kort-het antecknad: "Glada dagar; hvarje kväll i Tivoli". Midsommaraftonen togs afsked af alla våra nyförvärfvade vänner i den danska hufvudstaden, ömmast af väninnorna. Vi stego ombord å ångbåten "Waldemar". Ombord befunno sig 21 tyska krigsfångar, som skulle utlösas, och bland dem

Kliché: Benzt Sjöfverparre.
GUSTAF ENVALL.

Kliché: Benzt Sjöfverparre.
FRIH. A. R. LEUHUSEN.

med den förföljande fienden, fick jag elddopet. Från den 30 juni till den 17 juli fick bataljonen göra förpost-tjänst vid Kolding; detta var strapat-serande i ganska hög grad, hälst väderleken var rågnig och danska armén ej ännu fått kappor, hvarför vi ofta genomvåta måste gå på förpost.

I allmänhet slet vi ej så litet ondt under fälttåget 1848 och våra kvarter voro ofta allt utom inbjudande. Så t. ex. fick jag i en half månad ligga hvar natt i samma säng som en skröplig 80-års gubbe. En annan gång var min primitiva bädd placerad på ett stengolf i ett rum hvari befanns en stor vattenpump. För att ej blifva genomförd, fick jag på en kamin värma en stor sten, den jag, innan jag lade mig, rullade fram och åter i sängen. En annan gång blef jag

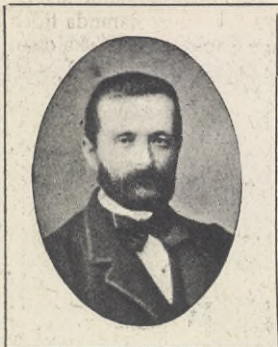
Kliché: Benzt Sjöfverparre.
C. E. LAQUIST.

en mycket hygglig preussisk officer, Rolla von Rossey. Dagen därpå voro vi framme i Christiansfeldt i Slesvig, general Hedemanns hufvudkvarter. Här blef jag placerad på Första reservbataljonens 3:e kompani. Vid samma bataljon placerades ofvannämnde Weman och ett par andra Uppsalastudenter, Erland Berg (dog för ett tiotal år sedan som underlöjtnant i armén) och Gabriel Ödman (blef sedan o. o. landskanslist i Malmö och dog ung) samt Edvard Laquist, en rask och präktig Vingåkerspojke, broder eljes, i förbi-gående sagdt, till den framstående kom-munalmannen grosshandlaren Hjalmar Laquist i Stockholm.

Den 28 var stilleståndet slut, och redan dagen därpå fick bataljonen order att marschera till Haderslev, som hotades af fienden. Under striden, som här upp-kom, fick jag emellertid stå i reserven, och först följande dagen, då vi allarme-rats kl. 3 på morgonen och armén reti-rerade till Kolding under ständig strid

Kliché: Benzt Sjöfverparre.
FRIH. P. F. RIBBING.

E. G. ÖHNQVIST.

inkvarterad i en seldonskammare; om natten drömde jag, att jag gick på en sjöstrand, och då jag vaknade hade jag stuckit ut ena foten genom väggen, som var af ler. Rättor och andra mycket, mycket mindre, men mycket, mycket obehagligare djur fick man ock dragas med, detta senare isynnerhet en tid, då jag på 6 veckor ej var ur kläderna.

En och annan lustig situation erinrar jag mig från denna tid; så, t. ex., blefvo vi en afton omkring 20 man inkvarterade i en färkätte, hvori fanns afbakad ett rum för höns och en kalv. Under natten skulle en man gå ut, men tog i mörkret vilse på dörr och klef in till kalvfen och hans sällskap. Tuppen slog allarm, hönsen kacklade och kalvfen kilade i förskräckelsen ut och gjorde skutt på skutt bland oss, som yrvakna sprungo upp, troende, att fienden var öfver oss, och då kalfstackarn äntligen blifvit utmotad, var det obehagligaste i hela affären, att han på våra uniformer lämnat "sonvenirer" som ej voro vidare behagliga. Äfven med provianten var det ibland illa bestäldt. Så minnes jag, att jag en gång på flere dagar ej fick en bit kött, utan måste leiva på bröd och svart bohvetegröt. Men allt detta nedstämde på intet sätt humöret hos oss svenska frivillige. Vi voro unga, glada och hänförda för den sak, under hvars fana vi ställt oss, trifes utmärkt bland de godmodiga och präktiga danska landssoldaterna, och studenterna bland oss bemöttes utom tjänsten af officerarne alldeles som kamrater.

Från 17 juli till 26 oktober kantonerade bataljonen i Jutland, hvarefter vi fingo order att gå i garnison i Köpenhamn. Jag hade emellertid, d. 4 augusti, befordrats från menig soldat till underkorporal. I den danska hufvudstaden garnisonerade jag nu från 8 november till 17 december, då jag, på begäran, förflyttades till Första lätta infanteribataljonen. Mitt afskedsbetyg från Första reservbataljonen, hvilket jag ännu i original bevarar, innehåller, att "frivillig Gustaf Envall har stedse vist Lyst til Tjenesten og Aktpaagivenhed deri og saa vel i som udenfor Tjenesten i et som alt udvist et rosverdigt Forhold og en fortrinlig karakter."

Så kom året 1849. Från Köpenhamn hade jag rest till Als, där min nya bataljon befann sig och vid hvars 4:e kompani jag placerades. På nämnda ö kantonerade vi under årets tre första månader; den 3 april fördes vi öfver till Slesvig, och jag fick vara med där det gick hett till, nämligen i affären vid Gravenstein. För mitt förhållande därunder befordrades jag till korporal, med underofficers titel. Den 6:te rasade äfven en häftig strid — mycket häftig till och

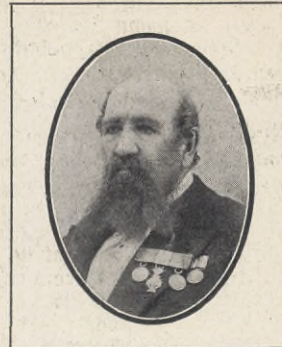
FRIHERRE JAQUES CEDERSTRÖM.

Klithö: Bengt Skjerveparre.

omväxlande med förposttjänst. Den 4 juli blef jag kallad till öfverste Ræder, som underrättade mig om att han ämnade "anbefale" mig till officer. Den följande dagen öfverfördes vi till Fredericias fästning, som länge belägrats af tyska armén. Vi visste, att man ämnade söka upphäfva denna belägring genom ett utfall och voro beredda på att striden skulle bli het och mer än vanligt blodig. Och dagen därpå, d. 6 juli 1849, stod också det stora, för danska vapnen så ärorika slaget "ved Frederits", och det är mitt lifs stoltaste minne att den dagen ha fäktat under dannebrogen. Under natten kastade tyskarne ett helt rägn af bomber öfver staden och fästningen. Hvar gång vi hörde ett skott, blickade vi upp, men sågo vanligen ej bomben, blott elden ur tändröret. Vid ett tillfälle slog en stor trädgren, som splittrats af en bombskärfa, mössan af mig. Vid 10- à 11-tiden på aftonen uppställdes bataljonerna hvar för sig; renslar och kappor hade vi aflagt för att vara så mycket rörligare. Vål 200 svenska frivilliga voro vid Fredericia med i de danska leden — flere af dem stupade, en mängd sårades, nu äro vi blott fyra kvar i lifvet.

Kl. 1 på natten marscherade den danska armén i största tystnad ut ur Fredericia. Det kompani, jag tillhörde, gick i tåten af bataljonen. Efter en kort stund upptäcktes vi af de tyska förposterna, ett skott small, och en man i mitt närmaste grannskap fick armen illa skadad. Skyttelinie formerades genast af bataljonen, och vi framryckte under eldgifning. Vi sågo att börja med ingen man, utan vi sköto med ledning af fiendtlige eldlinien. Efter en stund kommo kulor bakifrån hvinande och orsakade stor oro i vår kädja. Jag sände en underkorporal bakåt, men då han ej återkom, sprang jag själf under höga rop, att det är danskar framföre. En officer kom mig till möte, och den åt orätt håll började gevärselden upphörde. Den hade uppstått därigerom att mörkret en annan dansk trupps kädja hade kommit bakom vår vänstra flygel.

Mitt kompani hade snart intagit en betäckt ställning, med order att på inga villkor förr än befallning blefve uppgifva den. Striden däromkring blef allt hetare och hetare. Både tyskarne framför oss och vi sköto allt hvad vi förmådde. Hela kompaniet låg i

E. KASTENGREN.

med, ty då efter dess slut 3:e reservbataljonen marscherade förbi oss, hade den blott 4 officerare kvar — men däri fick jag ej vara med, ty jag stod den dagen vid reserven; den 12 däremot var jag med i den strid, som då utkämpades i grannskapet af Dybbøl. Från denna dag och till den 22 juni, då vi öfverfördes till Fyen, fingo vi stanna i våra baracker,

kädja, sida vid sida. Närmast bredvid mig låg en mulatt vid namn Snollelöw, från någon af de danska besittningarne i Västindien; han blef sårad och kvidde. Jag tog honom i axlarne och reste upp honom; kulan hade träffat midt för hjärtat och blodet sipprade ut genom hålet på rocken. Karlen fördes bort — i förbigående må nämnas, att han, märkvärdigt nog, kom sig, och i slutet af året råkade jag i Köpenhamn min svarte vapenbroder som konvalescent. Emellertid hade jag, när jag hjälpte upp min sårade kamrat, blottat mig för den fientliga elden, och i ett nu kände jag en häftig stöt och gaf till ett rop. "Hvad er det?" ropade närmaste officeraren. "Underofficer Envall är skudt!" svarade soldaterna, som sågo hur det rann ur min vänstra sida. Det var dock ej blod som rann utan — det härligaste danska kornbränvin. Min "lommeflaske" hade mottagit kulan, gifvit denna en annan riktning, men låg nu själf krossad i bitar — den gamla hederliga pluntan, som följt mig hela fält-tåget, hade till sist offrat sitt eget lif och räddat sin herres.

Nu blåstes till anfall, vi rusade upp och stormade med fälld bajonett mot den fientliga linien. Den höll sig tappert men måste dock snart vika tillbaka. En tysk jägare var blott ett par tum från min bajonett i det ögonblick han begaf sig undan. Det var troligen hans kula som minuten förut pep förbi mitt hufvud.

Klockan mellan 10 och 11 på förmiddagen kommo vi till byn Kongsted, men dessförinnan utgjorde vi betäckning åt ett i fullt engagement med fienden varande half-granatbatteri. Härunder sammanträffade jag med den ofvan nämnde frivillige greve Sven Löwen, hvilken under slaget tjänstgjorde som general de Mazas adjutant; flera granater kreverade i vårt nära grannskap, men vi blefvo oskadade. I den nämnda byn stannade vi till aftonen, då vi, vid 10-tiden, åter ryckte in i fästningen. Vår bataljon hade förlorat 4 officerare i död och 5 i sårade samt en mängd soldater; endast i mitt kompani hade närmare 40 man stupat.

Efter Fredericiaslaget följde vapenstillestånd, och de svenska frivilliga aftackades. Mina afskedsbetyg från bataljonen är af följande lydelse: "Frivillig korporal Gustaf Envall har veret ansat fra den 1 januarii till den 28 augusti 1849 ved 1:e Lette Bataillon och i denne Tid fyldt sine Pligter med Nöiaktighed og Dristighed og til sine foresattes Tilfredshed; han har med Heder deeltaget i Affairen ved Gravenstein d. 3 april og Slaget ved Fredericia d. 6 julii 1849, hvor han viste sig som en tapper og dugtig Kriger; og bevidner Bataillonens ham sin fuldkomne Tilfredshed av dette i hans Tjenstetid udviste Forhold." Och till sist kom utnämningen till sekundlöjtnant samt dannebrogskorset. Till vår bataljon hade sändts ett visst antal silfverkors med order, att *soldaterne själfve* skulle medels namnsedlar rösta på hvilka de ansågo gjort sig förtjänte af dekorerung. En vacker dag kom min överkommandersergeant, Danthe, emot mig och sade: "de faar nok dannebrog, Envall: de fik saa ohyre mange lapper". Jag har således att tacka, näst Frederik den syvendes konungsliga nåd, förstås, för min dannebrog, "den tappe soldat".

* * *

Som täxt till de öfriga, till vårt förfogande ställda porträtten af svenska frivilliga från den nämnda tiden har *Birger Schöldström* lämnat korta biografiska data.

Friherre *Jacques Cederström*, född 1822, var löjtnant vid Lifregementets dragonkår, då han, jämte sin två år yngre broder Carl Olof, löjtnant vid Svea lifgarde, gick ut som frivillig. Den senare af bröderna blef dödligt sårad vid Fredericiaslaget, men Jacques, hvilken under kriget med stor utmärkelse tjänat som premiärlöjtnant vid 5:te danska dragonregementet, hemkom lyckligt. Han tog transport till Jämtlands hästjägarkår — det är i dess uniform han här synes — och avancerade där till ryttmästare. Han deltog äfven som officer i Nordstaternas armé i amerikanska kriget 1863—64. Blef major i armén 1872 och dog i Östersund följande år. Han var en i hög grad tapper, hurtig och rask militär, en äkta typ för Carl XV:s tid. Gift med Julie Lagerstråle, nu bosatt å sin egendom Verstorp i Blekinge.

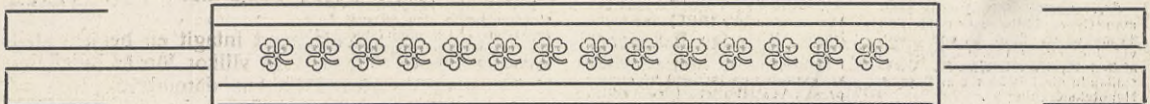
Född 1826, deltog med stor utmärkelse furiren *Emanuel Kastengren*, såsom sergeant vid 3:e danska förstärkningsbataljonen, i kriget 1849, sårades mycket svårt vid Fredericia samt fick dannebrogskorset och löjtnantsfullmakt. Arrenderade 1857—98 den stora egendomen Viby i Västmanland och afled i Uppsala 8 april 1904. Öfver honom har i dessa dagar både i svenska och danska prässen meddelats längre, sympatiska minnesrunor.

I major Envalls berättelse här ofvan nämnes en hans kamrat Laquist. Denne var *Carl Edvard Laquist*, en son af bärgsfogden Carl L. och Lovisa Fredrika Bonnedal (apotekaredoktor från Arboga) samt f. 30 dec. 1823 å Krämbols bruk i östra Vingåker. Åren 1848—49 var han korporal vid 1:a danska reservbataljonen. Efter krigets slut tjänade han 1851—53 som volontär vid Lifgardet till häst och ägnade sig sedan åt bryggeriyrket, först i Stockholm sedan i Finland. Dog i Helsingfors 12 nov. 1886. Gift i Finland med Anna Katarina Grönholm.

Friherre *Axel Reinhold Leuhusen*, född 1815, och premiärlöjtnant vid flottan, tjänstgjorde 1849 i samma grad å danska örlogsfloktan, avancerade till kapten och var 1858—70 chef för västra lotsdistriktet. Dog i Helsingborg 1886. Gift med den berömda målariinnan Adelaide Valerius.

Friherre *Peder Fredrik Ribbing till Zernava*, f. 1820, deltog 1849, då löjtnant vid Andra lifgardet, i kriget som premiärlöjtnant vid 6:e danska liniebataljonen samt utmärkte sig för lysande tapperhet i slagen vid Eistrup, Veile och Fredericia. Som f. d. öfverste-löjtnant vid förstnämnda regemente afled han i Stockholm 1882, den siste på svärdsidan af sin ätt. En framstående officer och särskildt i hög grad populär hos manskapet vid sitt regemente.

Underlöjtnanten vid Svea artilleri *Erik Gustaf Öhnqvist*, född 1823, var 1848 sekundlöjtnant vid danska batteriet Dinesen och fick för tapperhet i affären vid Ullerup dannebrogens riddarkors. Blef kapten vid nämnda regemente samt afled 1895. Han var en duglig militär och känd för sitt ståtliga och hurtiga utseende samt var en inom hufvudstadens kretsar mycket känd personlighet.

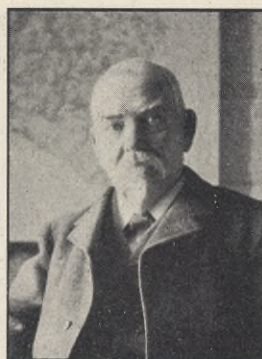

H. WETTERDAL.

Enär öfverläkaren och direktören för Sabbatsbergs sjukhus dr F. W. Warfvinge (se H. S. D. nr 17) inom den närmaste tiden kommer att lämna denna sin post, har till hans eftertr. af hälsov-nämnd. blifvit utn. stadsdistrläk. i Sthlm, med. dr Henrik Wetterdal. Jämväl har nämnden till öfverläk. vid samma sjukh. utn. doc. i med. vid Kar. inst. med. Ernst Bruhn-Fähræus. Dr W., som sedan 89 varit ordf. distrläk. i Sthlm, har äfven vid flera tillf. varit bitr. el. vik. sundh.-inspektör Dr B.-F. är särsk. spec. för invårt sjukdomar och har tjänstgjort som underläkare vid Sofiahemmet och Seraferimasaretet, som läkare vid Allmänna Garnisonssjukhuset o. s. v.

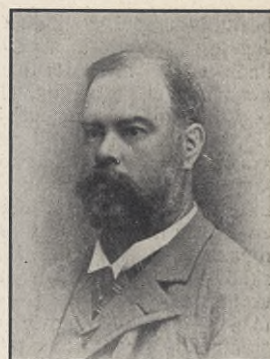

E. BRUHN-FÄHRÆUS.

E. A. CARLMARK.

Den 24 april fyllde kommissionslandtmätaren E. A. Carlmark 75 år. Kommissionslandtmätare 67, afsked 94. Flerårig ledamot af Ulricehamns stadsfullmäktige, däraf dess ordf. 69-70, ordf. och sek. i stadens byggnadsnämnd 75-02.

H. W. von PHILP.

60 år fyllde den 27 maj fil. dr Hugo Waldemar von Philp, lärare vid Stockholms högre realläroverk och sedan 88 föreståndare för Stockholms privatgymnasium, från hvilket under årens lopp utgått icke mindre än 250 studenter däraf ett 40-tal kvinnliga. Läroboksförfattare.

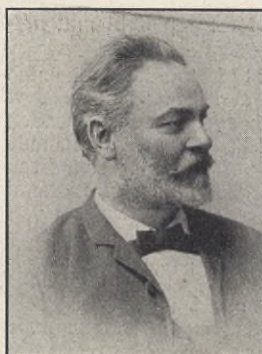
S. HERKLIN.

Kyrkoherden i Åsheda, Salomon Herrlin, fyllde den 25 maj 80 år. Prästvigd 48, komminister 64, kyrkoherde i Åslunda 83, kontraktsprost i Uppvidinge härad 85-03. Ordf. i Åsheda sparbanks styrelse.

P. J. A. PETRI.

Kyrkoherden i Helgesta, kontraktsprosten Per Johan Arvid Petri fyllde den 23 maj 75 år. Stud. 50, teor. teol. ex. 54, prakt. teol. ex. 55, past. ex. 68. Kommin. i Dunker 65, kyrkoh. i Halla 77, i Helgesta 79,

O. A. LILJEDAHL.

70 år fyllde den 23 maj godsägaren Pehr August Liljedahl i Uppsala. L., som 66-82 bedref landbruks- och skogsaffär i Arbrå (Gäfleby län), är landtingsman, led. i styr. f. Uppsala sprithandelsbolag, i styr. för Uppsala sparb., i dir. för Uppsala hosp. o. asyl, i styr. f. Riksbankens aid.-kontor, stadsfullmäktig m. m.

E. V. REIMERS.

F. d. Öfverstelöjtnanten vid Norrlands Artilleriregemente Ernst Valdemar Reimers fyllde den 26 maj 65 år.

H. S. G. LILLIECREUTZ.

Öfverstelöjtn. frilh. Henrik Salomon Georg Lilliecreutz fyllde den 23 maj 60 år. Stud. 60, underlöjtn. vid Jönköpings reg. 63, major 94, afsked 99, öfverstelöjtn. 99. Verkeställande dir. i Smålands m. fl. prov. Hypoteksförening 97.

J. A. NYMAN.

Kyrkoherden i Nedertorneå och Haparanda stads förs. Johan Anton Nyman, fyllde den 16 maj 55 år. Stud. 71, teor. teol. ex. 78, kyrkoh. i Karesuando 80, kommin. i Råneå 87, kyrkoh. i Hietaniemi 92, kontraktsprost i Västerbottens fjärde kontr. 01, kyrkoh. i Nedertorneå och Haparanda 02. Folkskol.-insp. i Hap.

C. CHRISTENSON.

Kyrkoherden i Seglora, Carl Christenson fyllde den 28 maj 50 år. Prästvigd 77, komminister i Mjöbäck 79, folkskoleinspektör 93-99, kyrkoherde i Seglora 99.

K. B. BOSTRÖM.

50 år fyllde den 24 maj boktryckaren i Stockholm K. B. Bostöm.

PORTRÄTTGALLERI

A. O. LARSON. †

Den 15 maj afled i Stockholm f. kaptenen vid Västernorrlands beväring bataljon Alrik Olof Larson, född 26. Efter afslagd student- och kameral-examen ägnade sig L. åt krigstjänsten och tog 78 afsked därifrån.

J. HULT. †

Den 15 maj afled i Norrköping verkmästaren vid Norrköpings Tekniska Elementarskola, Johannes Hult, vid 63 års ålder. Vid skolan sedan 66 som maskinritare och sedan 77 som lärare i maskinritning, var den aflidne en för många generationer af dess lärjungar mycket bekant person.

O. JANZON. †

Den 14 maj afled i Stockholm direktören för Evang. Fosterlandsstiftelsens förlagsexp. i Stockholm Olof Janzon, född 42. J. inträdde redan som ung i stiftelsens tjänst, invaldes 77 i styrelsen för dess förlagsexp. o. 92 i själva stiftels. styr. Hans krafter togs äfven i anspråk för stora industriella företag.

A. R. HANSON. †

F. d. byråassistenten vid statens järnvägars tredje trafiksektion Axel Robert Hanson afled den 5 maj i Örebro vid 57 års ålder.

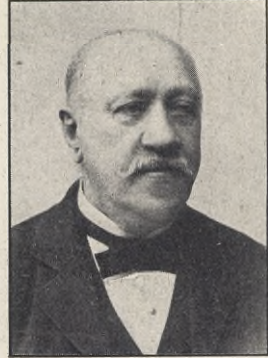
C. A. RUDBECK. †

Den 20 maj afled i Uppsala f. d. öfverstelöjtnanten Carl Axel Rudbeck, 81 år gammal. Löjtn. vid Upplands reg. 48, deltog R. som friv. i danska kriget. Ingick 45 vid landtmåterstaten, blif 67 kommissionslandtmätare, 81 öfverstelöjtn., 88 afsked ur krigstjänsten.

C. G. LUNDAHL. †

Den 13 maj afled i Stockholm handlanden Carl Gustaf Lundahl 80 år gammal. 58 delägare i och senare ensam innehafvare af firman Warodell & Co., på sin tid hufvudstadens kanske största detaljhandel.

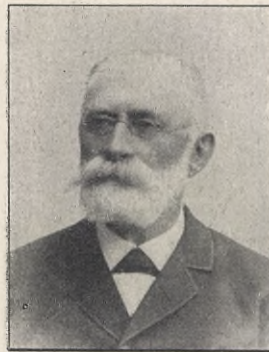
P. M. SVANFELT. †

En af Linköpings mera bemärkte borgare, f. d. fabrikören och rådmannen Philip Malcolm Svanfelt afled den 16 maj vid 79 års ålder. På sin tid bemärkt kommunalman.

G. A. WESTHOLM. †

Kyrkoherden i Vester Fernebo, fil. dr. Gustaf Alfred Westholm afled den 14 maj 72 år gammal. Student 51, fil. dr. 57, adj. vid Västerås läroverk 60-72. Reg.-pastor vid Vestm. reg. 72, kyrkoh. i Sala 72-79, kontr. prost i Sala kontr. 75-79. Sedan 79 kyrkoh. i V. Fernebo, kontr.-prost i V. Fernebo kontr.

C. J. WISTRAND. †

F. klädesfabrikören Carl Johan Wistrand afled i Norrköping den 25 maj, 77 år gammal. Började sin bana som väfvare, blef verkmästare och kunde slutligen bygga egen fabrik, som han dref tills för några år sedan.

L. F. MÆCHEL. †

Pingstdagen afled i Filipstad borgmästaren d. r. v. häradsh. Lorentz Franklin Mæchel. Född 53 i Västerвик; studerade i Upps. och Lund; v. häradsh. 90, borgm. i Sigtuna 91, rådm. i Filipstad s. å. och borgm. där 93. Var landstingsman, ombudsman vid F. sparbank, ledam. af ett flertal offentl. o. enskilda styrelser.

G. BEKGENDAHL. †

Grosshandlaren i Borås, Gustaf Bergendaahl, afled nyligen d. r. v. vid 51 års ålder.

E. F. HAGELIN. †

Fabrikören i Gälle Ernst Theodor Hagelin afled d. r. v. den 11 maj vid 42 års ålder. Dref sedan 95 fabrikation af vägar och kassaskåp, var kassaförvaltare i Gälle Handverksförening.

Ett garden party till förmån för en af Dramatiska teaterns skådespelare, hvilkens hälsotillstånd lämnar åtskilligt öfver att önska, ägde lördagen den 28 maj rum å Hasselbacken å Stockholms Djurgård. Fästen var anordnad af åtskilliga af hufvudstadens kända kvinnliga sceniska artister och bjöd bl. a. på två mycket lyckade musikalisk-dramatiska eftermiddagsrepresentationer. Till de svenska artister, som föredrogo en hel del nummer, hade m:lle Cléo de Mérode älskvärdt slutit sig.

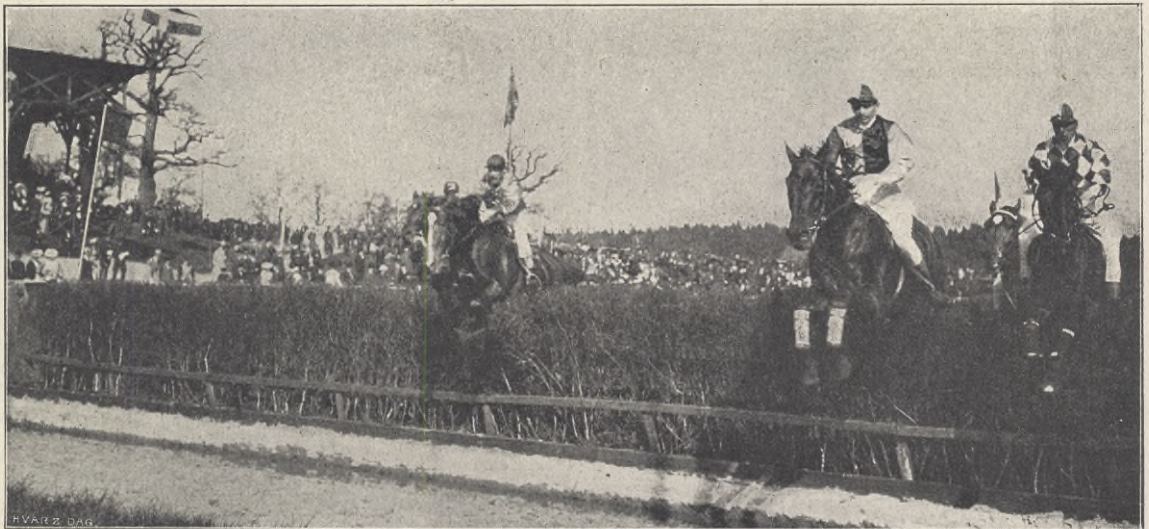
KAPPLÖPNINGARNE I STOCKHOLM.

Den 29 maj försiggingo under härligt väder de sedvanliga löpningarne å Lindarängen. Konungen och de öfriga i hufvudstaden f. n. varande kungliga personerna öfvervoro de i hög grad intressanta loppen, hvilka alla visade svensk ridkonsts höga ståndpunkt.

Vi återgifva en bild från en af öppningarne.

Kliché: Bengt Sjöbergparre.
GRUPP AF MEDVERKANDE VID »GARDEN PARTY»: 1. Cléo de Mérode. 2. Fru Inga Berentz. 3. Fru Lambert. 4. Hr Knut Nyblom. 5. Hr Lambert. 6. Hr Hedlund. 7. Hr Barcklind. 8. Hr Björn Halldin.

H. S. D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF.

ÖGONBLICKSBILD FRÅN KAPPLÖPNINGARNE I STOCKHOLM.

Kliché: Bengt Sjöbergparre.